

## ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

**Esas Sayısı : 2019/3**  
**Karar Sayısı : 2019/12**  
**Karar Tarihi : 14/3/2019**  
**R.G.Tarih – Sayısı : 9/4/2019-30740**

**İTİRAZ YOLUNA BAŞVURAN:** Muğla 2. İdare Mahkemesi

**İTİRAZIN KONUSU:** 21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu’nun 22/5/2012 tarihli ve 6318 sayılı Kanun’un 15. maddesiyle değiştirilen 81. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan “...*resmi hastane doğum kayıtları esas alınarak...*” ibaresinin Anayasa’nın 2., 5., 10. ve 138. maddelerine aykırılığı ileri sürülerek iptaline karar verilmesi talebidir.

**OLAY:** Mahkeme kararıyla yapılan yaş değişikliği sonrasında bedelli askerlikten yararlandırılması talebiyle yapılan başvurunun yaş değişikliğinin doğum belgesine dayanmadığı gerekçesiyle reddi işlemine karşı açılan davada, itiraz konusu kuralın Anayasa’ya aykırı olduğu iddiasını ciddi bulan Mahkeme iptali için başvurmuştur.

### I. İPTALİ İSTENEN KANUN HÜKMÜ

Kanun’un itiraz konusu kuralın da yer aldığı 81. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

*“Askerlik çağına girdikten sonra yapılan yaş değişiklikleri (mahkemece resmi hastane doğum kayıtları esas alınarak yapılanlar hariç) askerlik işlemlerinde dikkate alınmaz. Ancak; yoklamaları sırasında aile kütüğünde yazılı yaşları ile görünimleri uyumlu olmayanlardan kayden yaş düzeltmelerine engel bulunmayanların yaşlarının düzeltilmesi için askerlik şubesi başkanı tarafından Cumhuriyet savcısına müracaat olunur ve yargılama sonucuna göre askerlikleri yaptırılır.”*

### II. İLK İNCELEME

1. Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü hükümleri uyarınca Zühtü ARSLAN, Burhan ÜSTÜN, Engin YILDIRIM, Serdar ÖZGÜLDÜR, Serruh KALELİ, Recep KÖMÜRCÜ, Hicabi DURSUN, Celal Mümtaz AKINCI, Muammer TOPAL, M. Emin KUZ, Hasan Tahsin GÖKCAN, Kadir ÖZKAYA, Rıdvan GÜLEÇ, Recai AKYEL ve Yusuf Şevki HAKYEMEZ’in katılımlarıyla 17/1/2019 tarihinde yapılan ilk inceleme toplantısında, dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine OYBİRLİĞİYLE karar verilmiştir.

### III. ESASIN İNCELENMESİ

2. Başvuru kararı ve ekleri, Raportör Ergin ERGÜL tarafından hazırlanan işin esasına ilişkin rapor, itiraz konusu kanun hükmü, dayanılan Anayasa kuralları ve bunların gerekçeleri ile diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

#### A. İtirazın Gerekçesi

3. Başvuru kararında özetle; itiraz konusu kuralda askerlik çağına girdikten sonra resmî hastane kayıtları esas alınarak yapılanlar hariç olmak üzere yaş değişikliklerinin askerlik işlemlerinde dikkate alınmamasının öngörüldüğü, hukuk devleti ilkesinin yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymasını gerekli kıldığı, kural ile askerlik çağına girdikten sonra mahkemece yaş düzeltilmesi yapılan yükümlüler arasında ayırım yapıldığı, resmî hastane doğum kaydı dışındaki delillere göre verilen kararlar yönünden mahkeme kararının bağlayıcılığı kuralına istisna getirilmesinin hukuk devleti ve eşitlik ilkelerini ihlal ettiği belirtilerek kuralın Anayasa'nın 2., 5., 10. ve 138. maddelerine aykırı olduğu ileri sürülmüştür.

## **B. Anayasa'ya Aykırılık Sorunu**

4. 1111 sayılı Kanun'un 81. maddesinin birinci fıkrasında, askerlik çağına girdikten sonra yapılan yaş değişikliklerinin (mahkemece resmî hastane doğum kayıtları esas alınarak yapılanlar hariç) askerlik işlemlerinde dikkate alınmayacağı öngörülmekte olup itiraz konusu kural, fıkra da yer alan “...*resmi hastane doğum kayıtları esas alınarak...*” ibaresidir.

5. Anayasa'nın 2. maddesinde belirtilen hukuk devleti eylem ve işlemleri hukuka uygun, insan haklarına saygılı, bu hak ve özgürlükleri koruyup güçlendiren, her alanda adil bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, Anayasa'ya aykırı durum ve tutumlardan kaçınan, hukuk kurallarıyla kendini bağlı sayan ve yargı denetimine açık olan devlettir. Kanunların kamu yararının sağlanması amacına yönelik olması, genel, objektif, adil kurallar içermesi ve hakkaniyet ölçütlerini gözetmesi hukuk devleti olmanın gereğidir. Bu nedenle kanun koyucunun hukuki düzenlemelerde kendisine tanınan takdir yetkisini anayasal sınırlar içinde adalet, hakkaniyet ve kamu yararı ölçütlerini gözönünde tutarak kullanması gerekir.

6. Anayasa'nın 72. maddesinde, vatan hizmeti olarak nitelenen askerliğin her Türk vatandaşının hakkı ve ödevi olduğu belirtildikten sonra bu hizmetin silahlı kuvvetlerde veya kamu kesiminde ne şekilde yerine getirileceğinin veya getirilmiş sayılacağına kanunla düzenleneceği ifade edilmiştir. Bu yetkiye dayanılarak çıkarılan 1111 sayılı Kanun'un 1. maddesiyle askerlik hizmeti, Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olan her erkeğe mecburi kılınmıştır.

7. Kanun koyucunun askerlik politikasını belirlerken ve bu konuda gerekli yasal düzenlemeyi yaparken askerlik hizmetlerinin gerekliliklerini dikkate alarak askerlik çağı düzenlemesini nesnel esaslara bağlaması doğaldır. Aynı şekilde bu konuda kanun ile getirilen sistemin nesnel ve sağlıklı şekilde işlemesi bakımından Anayasa çerçevesinde özel hükümler öngörülmesi de kanun koyucunun yetkisi dâhilindedir.

8. Anayasa'nın 10. maddesinde belirtilen *kanun önünde eşitlik ilkesi* hukuksal durumları aynı olanlar için söz konusudur. Bu ilke ile eylemli değil hukuksal eşitlik öngörülmüştür. Eşitlik ilkesinin amacı; aynı durumda bulunan kişilerin kanunlar karşısında aynı işleme bağlı tutulmalarını sağlamak, kişilere ayırım yapılmasını ve ayrıcalık tanınmasını önlemektir. Bu ilkeyle, aynı durumda bulunan kimi kişi ve topluluklara ayrı kurallar uygulanarak kanun karşısında eşitliğin ihlali yasaklanmıştır. Kanun önünde eşitlik, herkesin her yönden aynı kurallara bağlı tutulacağı anlamına gelmez. Durumlarındaki özellikler, kimi kişiler ya da topluluklar için değişik kuralları ve uygulamaları gerektirebilir. Aynı hukuksal durumlar aynı, ayrı hukuksal durumlar farklı kurallara bağlı tutulursa Anayasa'da öngörülen eşitlik ilkesi zedelenmez (AYM, E.2013/160, K.2014/117, 3/7/2014).

9. Askerlik çağına girdikten sonra yapılan ve resmî hastane kaydına dayanmayan yaş düzeltmelerinin askerlik işlemlerinde dikkate alınmamasını öngören itiraz konusu kuralın, vatan hizmetine ilişkin düzenin aksaklıklara yol açmadan nesnel ve sağlıklı şekilde sürdürülmesi amacına yönelik olduğu ve kamu yararı amacıyla getirildiği anlaşılmaktadır. Diğer yandan kuralda öngörülen ayırım objektif bir ölçüte dayanmakta olup yaş değişikliği sebebi farklı olan kişilerin aynı hukuki konumda oldukları söylenemez.

10. Anayasa'nın 138. maddesinin son fıkrasında yasama ve yürütme organları ile idarenin mahkeme kararlarına uymak zorunda olduğu, bu organların ve idarenin mahkeme kararlarını hiçbir suretle değiştiremeyeceği, bunların yerine getirilmesini geciktiremeyeceği hükme bağlanmıştır. Bu maddede öngörülen mahkeme kararlarının bağlayıcılığı ilkesi, kanun koyucunun Anayasa'ya uygun olması koşuluyla genel düzenleme yapma yetkisini ortadan kaldırmaz.

11. İtiraz konusu kuralda mahkeme kararının geçersiz kılınmasına yönelik bir düzenleme bulunmamaktadır. Yargı kararı hukuksal olarak değerini ve geçerliliğini korumakta, kanun koyucu tarafından yalnızca askerlik çağına girdiği tarihten sonra yapılan yaş değişikliklerinin askerlik işlemlerine etkileri bakımından özel bir düzenleme öngörülmektedir. Askerlik çağına gelmeden önce resmî hastane doğum kaydı dışındaki delillere dayanılarak yapılan yaş değişiklikleri de dâhil olmak üzere tüm yaş değişikliği kararlarının askerlik işlemlerinde dikkate alınması da bu hususu teyit etmektedir.

12. Açıklanan nedenlerle kural Anayasa'nın 2., 10. ve 138. maddelerine aykırı değildir. İtirazın reddi gerekir.

Kuralın Anayasa'nın 5. maddesiyle ilgisi görülmemiştir.

#### **IV. HÜKÜM**

21/6/1927 tarihli ve 1111 sayılı Askerlik Kanunu'nun 22/5/2012 tarihli ve 6318 sayılı Kanun'un 15. maddesiyle değiştirilen 81. maddesinin birinci fıkrasının birinci cümlesinde yer alan "...resmi hastane doğum kayıtları esas alınarak..." ibaresinin Anayasa'ya aykırı olmadığına ve itirazın REDDİNE 14/3/2019 tarihinde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan

Başkanvekili

Başkanvekili

Zühtü ARSLAN

Burhan ÜSTÜN

Engin YILDIRIM

Üye

Üye

Üye

Serdar ÖZGÜLDÜR

Serruh KALELİ

Recep KÖMÜRCÜ

**Esas Sayısı : 2019/3**  
**Karar Sayısı : 2019/12**

Üye

Hicabi DURSUN

Üye

Celal Mümtaz AKINCI

Üye

Muammer TOPAL

Üye

M. Emin KUZ

Üye

Hasan Tahsin GÖKCAN

Üye

Kadir ÖZKAYA

Üye

Rıdvan GÜLEÇ

Üye

Recai AKYEL

Üye

Yusuf Şevki HAKYEMEZ

Üye

Yıldız SEFERİNOĞLU